

УДК 614.253:378.147.33

DOI <https://doi.org/10.32782/eddiscourses/2025-4-1>

СУЧАСНА ПІСЛЯДИПЛОМНА МЕДИЧНА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА ТРАЄКТОРІЯ РОЗВИТКУ

Кучин Юрій Леонідович,

доктор медичних наук, професор,

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

ORCID: 0000-0002-9667-1911

Гребень Наталія Костянтинівна,

кандидат медичних наук доцент,

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

ORCID: 0009-0001-9049-6374

Стучинська Наталія Василівна,

доктор педагогічних наук, професор,

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

ORCID: 0000-0002-5583-899X

Лимар Леся Володимирівна,

доктор педагогічних наук доцент,

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

ORCID: 0000-0002-9407-1066

У статті визначені та проаналізовані ключові виклики та напрямки розвитку післядипломної медичної освіти в Україні, яка охоплює інтернатуру, резидентуру, безперервний професійний розвиток і підготовку докторів філософії. Аналіз наукових джерел і практичного досвіду свідчать про необхідність гармонізації післядипломної медичної освіти з міжнародними стандартами та усунення розриву між очікуваннями стейкхолдерів і реальним рівнем професійних компетентностей лікарів. Наголошено на важливості формування сучасних клінічних, діагностичних, комунікативних, етичних, управлінських, цифрових і психологічних компетентностей, а також травма-інформованої, гендерно-чутливої, педагогічної та інтерпрофесійної. Описано основні напрямки післядипломної медичної освіти, проаналізоване нормативно-правове підґрунтя організації післядипломної медичної освіти. Схарактеризовано особливості первинної та вторинної спеціалізації, резидентури та безперервного професійного розвитку лікарів згідно зі останніми нормативними документами. Наголошено на викликах, що наразі є актуальними, для післядипломної медичної освіти України: вартістю освіти та механізмами оплати, надто звуженим переліком спеціальностей резидентури, необхідністю розширення змісту та тематики програм післядипломної медичної освіти згідно із світовими критеріями. Проаналізовані наявні ризики проявів недоброчесності й формального ставлення до безперервного професійного розвитку. Запропоновано стратегічні рішення, зокрема розробку національної стратегії післядипломної медичної освіти, цифрову трансформацію, модернізацію освітніх програм та забезпечення рівного доступу до якісної підготовки для лікарів усіх регіонів України. Автори наголошують на зміні пріоритетів стосовно форм безперервного професійного розвитку: дистанційний характер навчання, проходження спеціалізацій фахівцями, навчання на майстер-класах, тематичних школах, навчання на симуляційних тренінгах.

Ключові слова: післядипломна медична освіта, безперервний професійний розвиток, інтернатура, резидентура, спеціалізація, медики, формування компетентностей.

Kuchyn Yuriy, Hreben Natalia, Stuchynska Natalia, Lyamar Lesya. Modern postgraduate medical education in Ukraine: challenges and trajectory

The article summarizes the key challenges and development directions of postgraduate medical education in Ukraine, which includes internship, residency, continuous professional development, and the training of Phd students. An analysis of scientific sources and practical experience indicates the need to harmonize postgraduate medical education with international standards and to bridge the gap between stakeholder expectations and the actual level of physicians' professional competencies. Emphasis is placed on the importance of developing modern clinical, diagnostic, communicative, ethical,

managerial, digital, and psychological competencies, as well as trauma-informed, gender-sensitive, pedagogical, and interprofessional competencies. The paper describes main components of postgraduate medical education and analyses its regulatory framework. The article outlines the specifics of primary and secondary specialization, residency, and continuous professional development in accordance with the latest regulatory documents. Several challenges facing postgraduate medical education in Ukraine are highlighted, including the cost of education and payment mechanisms, the overly limited list of residency specialties, and the need to expand postgraduate medical education topics in line with global standards. The authors stress upon the risks of academic misconduct and a formal attitude toward continuous professional development, proposing strategic solutions, including the development of a national strategy for postgraduate medical education, digital transformation, modernization of educational programs, and ensuring equal access to high-quality training for physicians across all regions of Ukraine. The authors also emphasize shifting priorities regarding the forms of continuous professional development: online and hybrid learning, specialist retraining, participation in master classes and thematic schools, and the growing role of simulation-based training.

Key words: postgraduate medical education, continuous professional development, internship, residency, specialization, medical professionals, competency development.

Актуальність проблеми. Післядипломна медична освіта – один із ключових етапів формування професійної готовності фахівців галузі охорони здоров'я. Додипломна медична освіта забезпечує формування компетентності майбутнього фахівця, проте саме післядипломна підготовка забезпечує формування фахівця, готового до виконання професійної діяльності. Це відрізняє медичну освіту від інших, де, після закінчення ЗВО фахівець може одразу починати працювати за фахом. Водночас, відповідальність професії медика обумовлює необхідність більш тривалої та практико-орієнтованої його підготовки. Наразі в Україні система післядипломної медичної освіти зазнає значних змін, які зумовлені реформами охорони здоров'я, цифровізацією, воєнним станом, обумовленим агресією росії проти України, глобальними викликами, що постають перед системою медичної освіти. У 2025 році перед системою післядипломної медичної освіти постають нові проблеми, які потребують переосмислення її змісту, форм і механізмів.

Мета статті – визначити основні проблеми та виклики, що характерні для системи післядипломної медичної освіти України в сучасних умовах, та запропонувати шляхи їх вирішення.

Аналіз літературних джерел. Питання післядипломної медичної освіти в Україні було досліджено численними українськими науковцями, медичними освітянами. Аналіз літературних джерел показує два періоди досліджень: період 2004-2014 років, після яких спостерігається зниження інтересу до післядипломної медичної освіти, та період після 2020 року. Безумовно, нормативне регулювання післядипломної медичної освіти сприяло підвищенню інтересу до дослідження теми в останні роки. В межах дослідження післядипломної медичної освіти можливо виокремити основні напрямки: дослідження спеціалізації [1, 2], дослідження післядипломної медичної освіти майбутніх докторів філософії

[3] та дослідження безперервного професійного розвитку лікарів [4]. Багато праць присвячені методичним аспектам післядипломної медичної освіти: диджиталізації та гібридному (зокрема й дистанційному) характеру навчання [3; 5; 6; 7], зосередженості на найактуальніших проблемах охорони здоров'я [8], а також, викликам та загрозам післядипломної підготовки лікарів під час повномасштабного вторгнення, зважаючи на надзвичайну пріоритетність медичних працівників за таких умов [9]. Автори погоджуються, що післядипломна медична освіта в Україні наразі перебуває у стані трансформації з метою наближення її до європейських критеріїв та потребує подальших змін, що торкаються спеціалізації, корекції парадигми навчання та підходів до безперервного розвитку фахівців галузі охорони здоров'я.

Виклад основного матеріалу. Щоб проаналізувати сучасну систему післядипломної медичної освіти, основні напрямки та етапи модернізаційних змін, розглянемо нормативне регулювання післядипломної медичної освіти в Україні. Станом на 2025 рік, питання післядипломної медичної освіти в Україні регулюється такими наступними основними нормативними актами: Законом України № 4246-IX від 12.02.2025 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підготовки, безперервного професійного розвитку та професійної діяльності за професіями у сфері охорони здоров'я» [10], Законом України від 01.07.2014 № 1556-VII «Про Вищу освіту» (редакція від 22.09.2025) [11], Законом України від 05.09.2017 № 2145-VIII «Про освіту» (редакція від 31.10.2025) [12], Постановою Кабінету Міністрів України від 14 липня 2021 р. № 725 «Положення про систему безперервного професійного розвитку працівників сфери охорони здоров'я» (редакція від 04.10.2025) [13], Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 22 лютого 2019 року № 446 «Деякі питання безперервного професійного розвитку лікарів» (Редакція від

27.06.2025) [14], Наказом Міністерства охорони здоров'я України 25 липня 2023 року № 1347 «Перелік циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними спеціальностями» (Редакція від 14.02.2025) [15], Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 22 червня 2021 року № 1254 «Про затвердження Положення про інтернатуру» (у редакції наказу Міністерства охорони здоров'я України від 16 березня 2022 року № 493) (із змінами) [16], Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16 квітня 2025 року № 650 «Порядок проведення атестації працівників сфери охорони здоров'я» [17], Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 05 липня 2025 року № 1065 «Деякі питання підготовки та професійної діяльності за професіями у сфері охорони здоров'я» [18]. Ці нормативні акти регулюють навчання в інтернатурі, резидентурі, циклах спеціалізації та тематичного удосконалення, безперервний професійний розвиток (БПР), атестацію медичних працівників та інші аспекти післядипломної медичної освіти. Підготовку майбутніх докторів філософії в медичній галузі регулюють: Постанова Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ [19], а також Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ) [20].

Отже, згідно даних нормативних документів, післядипломна медична освіта в Україні включає декілька напрямків та етапів: інтернатура, резидентура, безперервний професійний розвиток, підготовка майбутніх докторів філософії. Розглянемо ці напрямки детальніше.

Інтернатура – форма первинної спеціалізації осіб за лікарськими та фармацевтичними спеціальностями для отримання професійної кваліфікації лікаря-спеціаліста або фармацевта-спеціаліста [16]. Інтернатура становить собою форму післядипломної підготовки випускників та складається з двох компонентів: освітнього (проводиться у медичному ЗВО), і практичного (який проводиться на базі стажування). Тривалість інтернатури становить від 1 до 3 років, за спеціальностями, за якими після закінчення интерна-

тури здобувачу освіти буде присвоєна відповідна кваліфікація. Розподіл місць в інтернатурі відбувається в електронній системі (ЄСРР), згідно академічних характеристик здобувачів, внаслідок чого розподіл на більш престижні спеціальності більш вірогідно можуть отримати здобувачі з високими академічними досягненнями.

Глобальні й національні тренди розвитку та потреби системи вищої післядипломної медичної освіти обумовлюють необхідність подальшого розвитку медичної галузі, а лікарів спонукають до набуття нових знань. Планка вимог і відповідальності дуже висока, що обумовлює розширення можливостей проведення традиційних видів післядипломної підготовки медичних працівників та впровадження в освітній процес нових форм та видів навчання.

Програми для первинної спеціалізації створені з урахуванням міжнародних стандартів, для здобувачів освіти, які прагнуть продовжити навчання, вдосконалити професійні компетенції та бути інтегрованими в медичну практику як в Україні, так і за її межами. Завдяки широкому охопленню клінічних напрямів та практичному навчанню, програма дає здобувачам освіти можливість глибше усвідомити власні професійні інтереси, оцінити свої сильні сторони та зробити виважений вибір майбутньої спеціалізації в інтернатурі. Це підвищує якість підготовки, сприяє формуванню мотивованих, цілеспрямованих фахівців, готових до викликів сучасної медицини.

У сучасному освітньому медичному середовищі відбувається зміна пріоритетів стосовно форм безперервного професійного розвитку: перші місця посідають дистанційна форма навчання, проходження спеціалізацій, навчання на майстер-класах, тематичних школах, навчання на симуляційних тренінгах, з пріоритетними компетенціями надання невідкладної медичної допомоги.

В умовах воєнного стану особливої ваги набули програми, спрямовані на підготовку медичних працівників до роботи в екстремальних умовах, реагування на бойові травми, підтримку психічного здоров'я та забезпечення безпеки пацієнтів і персоналу. Реалізація цих програм сприяє підвищенню фахової спроможності медичних працівників, зміцненню їхньої психологічної стійкості та готовності діяти в кризових обставинах, надаючи всебічну допомогу постраждалим як у зоні бойових дій, так і в тилових регіонах.

Варто перерахувати інші тенденції післядипломної медичної освіти: сучасна тенденція до підвищення рівня медичної освіти та, зокрема,

оптимізації її практичної складової, підготовка в симуляційних навчальних центрах, опанування навичок роботи в команді, необхідних лікарю компетенцій, застосування персоналізованої медицини, здобуття навичок комунікації між персоналом, хворими та їх родичами, розуміння системних зв'язків із різними діагностичними, реабілітаційними, рекреаційними та іншими службами лікарні тощо.

Іншою віхою післядипломної медичної освіти в Україні стало запровадження Міністерством охорони здоров'я України підготовки в резидентурі [21], спрямованої на формування у лікаря вузькоспеціалізованих професійних компетентностей для самостійної професійної діяльності за відповідною лікарською спеціальністю, для лікарів, які закінчили магістратуру, інтернатуру, та отримали сертифікат лікаря-спеціаліста. Наразі діє резидентура для спеціальностей з нейрохірургії, клінічної онкології, онкогінекології. Це спеціальності, які потребують тривалої професійної підготовки фахівця, формування практичних навичок та професійних компетенцій. Даний напрямок активно розвивається, але підготовка довготривала та коштовна, передбачає використання державних коштів та коштів клінічних центрів, лікарень та самих резидентів.

Вторинна лікарська спеціалізація – набуття лікарем спеціальності, не передбаченої для підготовки в інтернатурі. Отримання вторинної спеціалізації лікарем передбачає атестацію на визначення знань та практичних навичок з присудженням звання лікаря-спеціаліста з відповідної спеціальності. Вторинна спеціалізація реалізується після додипломної освіти, первинної спеціалізації та може удосконалюватись в різні періоди професійного життя лікаря.

Післядипломна освіта поєднує первинну спеціалізацію, вторинну спеціалізацію, безперервний розвиток лікаря: тематичні удосконалення, тренінги, майстер-класи, стажування, конференції та інші форми. Такий формат дозволяє удосконалення в різні періоди навчання та професійної діяльності. Вторинна спеціалізація має враховувати розвиток професійних компетентностей (hard skills), можливостей оволодіння сучасними методами діагностики, лікування, а також розвитком різних комунікативних, організаційних, управлінських навичок (soft skills).

Безперервний професійний розвиток лікарів (БПР) спрямований на навчання та вдосконалення професійних компетентностей працівників сфери охорони здоров'я, який включає цикли тематичного удосконалення, стажування, семі-

нари, конференції, майстер класи, тощо. Згідно з останніми нормативними документами, річний мінімум балів БПР для лікарів та інших професіоналів становить 50, з яких половину вони можуть отримати за навчання на циклі тематичного удосконалення, решту – шляхом виконання інших видів діяльності. Це сучасний підхід, завдяки якому лікарі можуть вільно обирати цікаві теми та заходи у зручному форматі.

Ще одним напрямком післядипломної медичної підготовки є навчання майбутніх докторів філософії за спеціальностями «Стоматологія», «Медицина», «Медична психологія», «Фармація», «Педіатрія», «Громадське здоров'я» та іншими. Тривалість підготовки складає 4 роки, протягом яких перші два роки присвячені освітньому компоненту, а впродовж наступних двох років здобувач має провести власне дослідження, оформити та представити його результати до захисту як дисертаційну роботу. Навчання в аспірантурі та захист дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі медичних наук є важливим кроком в професійному зростанні фахівця-медика та відкриває багато можливостей для його кар'єрного зростання.

Аналіз літературних джерел та власного досвіду роботи дають змогу виокремити основні виклики післядипломної медичної освіти. Насамперед зазначимо необхідність гармонізації післядипломної медичної освіти з міжнародними стандартами. Наразі також існує різниця між очікуваннями пацієнтів, вимогами роботодавців та рівнем компетентності, який мають лікарі на момент завершення програми, відмінності мають місце навіть серед різних М(Ф)ЗВО України. Перед системою післядипломної медичної освіти постає завдання формування фахової клінічної, діагностичної, навчально-наукової, безпекової компетентності, компетентності в організації медичної допомоги, комунікативної, етичної та деонтологічної, управлінської та лідерської, цифрової компетентності та психологічної стійкості. Крім того, варто зазначити актуальні в умовах сьогодення підкомпетентності: комунікативна травма-інформована та гендерно-чутлива компетентність, освітньо-педагогічна компетентність, а також компетентність у стратегії прийняття рішень на основі доказової медицини; навички інтерпрофесійної взаємодії, пацієнт-центрованого догляду, навички роботи в екстремальних умовах. Все це потребує перегляду програм післядипломного навчання, корекції змісту та тематики навчальних програм, пошуку оптимальних методів навчання та засобів контролю сформованих компетентностей та їх компонентів.

Безумовно, викликом перед системою післядипломної медичної освіти постає вартість такої освіти, з урахуванням термінів навчання, та механізми оплати за навчання, особливо в інтернатурі та резидентурі. Іншим викликом є невідповідність переліку спеціальностей резидентури та інтернатури, вузький перелік спеціальностей діючої резидентури. Варто зазначити, що обидва ці питання наразі перебувають у стані розробки та модернізаційних змін.

Ще одним викликом перед системою післядипломної медичної освіти в Україні постала повномасштабне вторгнення РФ в Україну; військові дії вплинули на організацію навчального процесу, зумовивши перелокацію деяких навчальних закладів, вимушений перехід на гібридну форму навчання, необхідність забезпечення доступності навчального контенту та організації практичних занять, незважаючи на технічні проблеми (відсутність зв'язку, інтернет з'єднання). Так само, гострим постало питання доступності освіти, зокрема освіти для лікарів в регіонах, близьких до зони бойових дій. У цьому контексті перспективним напрямком вбачається застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, симуляційного навчання в післядипломній освіті лікарів. Однак технічна оснащеність, цифрова компетентність викладачів і зміна педагогічної стратегії залишаються значущими бар'єрами, особливо в контексті спротиву викладачів інноваціям. Це нерозривно пов'язано із необхідністю розвитку питань методології оцінювання компетентностей протягом безперервного професійного розвитку, оцінювання сформованості нових навичок та поведінкових змін лікарів.

Окремим викликом є ризики недоброчесності безперервної професійної освіти, непрозорі правила підтвердження сформованості навичок та власне якість навчання, особливо стосовно безперервного професійного розвитку. Останнє укорінено у ставленні лікарів до необхідності постійного підвищення кваліфікації та навчання, коли, без формування загальної стратегії розвитку фахівця та пояснювальної роботи, без усвідомлення важливості безперервного розширення власної кваліфікації фахівець постає перед формальною необхідністю постійного навчання. Це іноді може призводити до недоброчесності деяких провайдерів, зокрема БПР, які формують документи про підвищення кваліфікації без відповідного контролю навичок та знань. І шляхом вирішення такого формального навчання є освітня робота щодо безперервного професійного розвитку, розширення можливостей для саморе-

алізації внаслідок підвищення кваліфікації, можливості міжнародної реалізації для українських лікарів, тощо. Тільки усвідомлення важливості постійного розвитку медичних фахівців та можливості подальшого зростання можуть сприяти свідомому навчанню фахівців, «не для сертифікату».

Можливими шляхами подолання вищенаведених викликів можуть постати розробка національної стратегії післядипломної освіти, що врахує міжнародні стандарти, цифрові трансформації і реальну потребу системи охорони здоров'я. Необхідно впроваджувати модульні та гнучкі програми навчання, які дозволятимуть обирати траєкторію відповідно до спеціалізації, досвіду та потреб. Також потрібні чіткі правила моніторингу якості навчання, з показниками ефективності, так як не завжди фінальне тестування може відображати стан сформованості компетентності, а також єдина цифрова платформа післядипломної медичної освіти, що дозволила б доступ до змішаного навчання, симуляцій, гейміфікації, супровідного моніторингу. Останнім важливим компонентом оптимізації післядипломної медичної освіти могли бути заходи по забезпеченню рівного доступу до освіти лікарів з усіх регіонів, компенсаційні та стипендіальні механізми.

Висновки. Післядипломна медична освіта в Україні включає декілька напрямків та етапів: інтернатура, резидентура, безперервний професійний розвиток, підготовка майбутніх докторів філософії. Аналіз літератури та власний досвід показали, що післядипломна медична освіта в Україні стикається з необхідністю гармонізації з міжнародними стандартами та усунення розриву між очікуваннями пацієнтів, роботодавців і реальними компетентностями лікарів. Для сучасного фахівця важливо формувати широкий спектр компетентностей – клінічних, діагностичних, комунікативних, етичних, управлінських, цифрових та психологічних. Особливого значення набули такі складові професійної компетентності фахівця галузі охорони здоров'я: травма-інформована, гендерно-чутлива, педагогічна та інтерпрофесійна, а також навички роботи в екстремальних умовах. Повномасштабна війна загострила проблеми доступності освіти, вартості та механізмів оплати послуг післядипломної медичної освіти, відповідності спеціальностей резидентури та інтернатури, технічної підтримки та організації практичної підготовки. Не вирішеними залишаються питання доброчесності в аспекті безперервного про-

фесійного розвитку та формального ставлення до навчання. Подолання цих викликів актуалізує потребу оновлення національної стратегії

ПДМО, цифрову трансформацію, модернізацію програм та забезпечення рівного доступу лікарів усіх регіонів до якісної освіти.

Список літератури:

1. Балашова І. В., Лисий І. С., Дукова О. Р. Післядипломна медична освіта, принципи оптимізації навчального процесу. Затверджено Вченою радою ХНМУ, протокол № 8 від 24.04.2025 р. Харків, 2025. 58 с.
2. Мацюра О. І. Шляхи оптимізації розвитку післядипломної освіти в Україні в умовах сьогодення. *Українські медичні вісті*. 2023. № 3–4 (96–97). С. 62–66. <https://doi.org/10.32782/umv-2023.2.11>
3. Кучин Ю., Лимар Л. Дистанційна освіта докторів філософії-медиків за умов COVID-19 та війни з Росією: нові реалії. *Неонатологія, хірургія та перинатальна медицина*. 2023. Т. 13, № 2. С. 48. <https://doi.org/10.24061/2413-4260.XIII.2.48.2023.1>
4. Борисюк І. Ю., Заградська О. Л., Нікітіна Н. О. Безперервний професійний розвиток медичних працівників: сучасні підходи. *The 2nd International scientific and practical conference "Innovations of modern science and education"* (29–31 October 2025). Vancouver: Perfect Publishing, 2025. 734 с.
5. Кундіна В. В., Сторожук Ю. О. Інформаційні технології в навчанні лікарів післядипломної освіти в умовах кризових ситуацій. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2024. Вип. 13. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14507015>
6. Кравченко Т. Ю., Лотиш Н. Г., Капліна Л. Є., Папіно Р. М., Стрельцов М. С. Безперервний професійний розвиток лікарів в умовах воєнного часу: цикл тематичного удосконалення «Основи превентивної педіатрії». *The 5th International scientific and practical conference "Modern technologies and processes of implementation of new methods"* (6–9 February 2024). Madrid: International Science Group, 2024. 368 с. С. 203.
7. Васюха Л. І. Застосування освітніх платформ для організації безперервного професійного розвитку лікарів. *Psychologiczne i pedagogiczne aspekty uczenia się dorosłych w systemie kształcenia ustawicznego*. 2025. С. 70.
8. Асонова О. Сучасні аспекти безперервного професійного розвитку лікарів у сфері охорони здоров'я. *Інноваційні технології в менеджменті та публічному управлінні*. 2024. С. 32–34.
9. Кравченко Т. Ю., Лотиш Н. Г., Капліна Л. Є., Папіно Р. М., Стрельцов М. С. Безперервний професійний розвиток лікарів в умовах воєнного часу: цикл тематичного удосконалення «Основи превентивної педіатрії». *The 5th International scientific and practical conference "Modern technologies and processes of implementation of new methods"* (6–9 February 2024). Madrid: International Science Group, 2024. 368 с. С. 203.
10. Закон України № 4246-IX від 12.02.2025 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підготовки, безперервного професійного розвитку та професійної діяльності за професіями у сфері охорони здоров'я». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4246-20#Text>
11. Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII «Про вищу освіту» (редакція від 22.09.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
12. Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII «Про освіту» (редакція від 31.10.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
13. Постанова Кабінету Міністрів України від 14 липня 2021 р. № 725 «Положення про систему безперервного професійного розвитку працівників сфери охорони здоров'я» (редакція від 04.10.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/725-201-%D0%BF#Text>
14. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 22 лютого 2019 р. № 446 «Деякі питання безперервного професійного розвитку лікарів» (редакція від 27.06.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0293-19#Text>
15. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 25 липня 2023 р. № 1347 «Перелік циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними спеціальностями» (редакція від 14.02.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1362-23#n8>
16. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 22 червня 2021 р. № 1254 «Про затвердження Положення про інтернатуру» (у редакції наказу МОЗ України від 16 березня 2022 р. № 493). Із змінами, внесеними наказами МОЗ України: № 218 від 03.02.2022; № 805 від 13.05.2022; № 673 від 10.04.2023; № 788 від 06.05.2024; № 2197 від 30.12.2024; № 177 від 30.01.2025; № 1311 від 20.08.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0824-25#Text>
17. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 16 квітня 2025 р. № 650 «Порядок проведення атестації працівників сфери охорони здоров'я». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0824-25#Text>
18. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 05 липня 2025 р. № 1065 «Деякі питання підготовки та професійної діяльності за професіями у сфері охорони здоров'я» (з Переліком професій, спеціалізацій та їх відповідності групам професій у сфері охорони здоров'я). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1109-25#Text>
19. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)». Із змінами, внесеними згідно з постановами КМ України: № 283 від 03.04.2019; № 502 від 19.05.2023; № 507 від 03.05.2024; № 426 від 08.04.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text>
20. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії». Із змінами, внесеними згідно з постановами КМ України: № 341 від 21.03.2022; № 502 від 19.05.2023; № 507 від 03.05.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text>

21. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 03.06.2024 № 949 «Про затвердження Положення про лікарську резидентуру та внесення зміни до Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0848-24#Text>

References:

1. Asonova, O. (2024). Suchasni aspekty bezperervnogo profesiinoho rozvytku likariv u sferi okhorony zdorovia [Modern aspects of continuous professional development of doctors]. *Innovatsiini tekhnologii v menedzhmenti ta publichnomu upravlinni*, 32–34.
2. Balashova, I. V., Lysyi, I. S., & Dukova, O. R. (2025). Pislidyplomna medychna osvita, pryntsyipy optymizatsii navchalnoho protsesu [Postgraduate medical education, principles of optimizing education]. Kharkiv National Medical University, 58.
3. Borysiuk, I. Yu., Zahradka, O. L., & Nikitina, N. O. (2025). Bezperervnyi profesiinyi rozvytok medychnykh pratsivnykiv: suchasni pidkhody [Continuous professional development of medical staff, modern approaches]. *The 2nd International Scientific and Practical Conference "Innovations of modern science and education"* (pp. 1–734). Perfect Publishing.
4. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2016, March 23). Postanova № 261 "Pro zatverdzhennia Poriadku pidgotovky zdobuvachiv vyshchoi osvity stupenia doktora filosofii ta doktora nauk u zakladakh vyshchoi osvity (naukovykh ustanovakh)" [Resolution No. 261 "On approval of the Procedure for training applicants for higher education for the degree of Doctor of Philosophy and Doctor of Sciences in higher education institutions (scientific institutions)"]. (Amended in 2019, 2023, 2024, 2025). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text>. In Ukrainian.
5. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2022, January 12). Postanova № 44 "Pro zatverdzhennia Poriadku prysudzhennia stupenia doktora filosofii ta skasuvannia rishennia razovoi spetsializovanoi vchenoi rady zakladu vyshchoi osvity, naukovoï ustanovy pro prysudzhennia stupenia doktora filosofii" [Resolution No. 44 "On approval of the Procedure for awarding the Doctor of Philosophy degree and cancelling the decision of the one-time specialized academic council"]. (Amended in 2022, 2023, 2024). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text>.
6. Kravchenko, T. Yu., Lotysh, N. H., Kaplina, L. Ye., Papinko, R. M., & Streltsov, M. S. (2024). Bezperervnyi profesiinyi rozvytok likariv v umovakh voiennoho chasu: tsykl tematychnoho udoskonalennia "Osnovy preventyvnoi pediatrii" [Continuous professional development of doctors under the wartime conditions: professional cycle Bases of preventive pediatrics]. *The 5th International Scientific and Practical Conference "Modern technologies and processes of implementation of new methods"* (p. 203). International Science Group.
7. Kuchyn, Yu., & Lymar, L. (2023). Dystantsiina osvita doktoriv filosofii-medykiv za umov COVID-19 ta viiny z rosiieiu: novi realii [Distance education of medical PhDs under COVID19 and war with russia; new realities]. *Neonatolohiia, khirurhiia ta perynatalna medytsyna*, 13(2), 48. <https://doi.org/10.24061/2413-4260.XIII.2.48.2023.1>. In Ukrainian
8. Kundina, V. V., & Storozhchuk, Yu. O. (2024). Informatsiini tekhnologii v navchanni likariv pislidyplomnoi osvity v umovakh kryzovykh sytuatsii [Information technologies in education of doctors under the postgraduate studies and during the crisis]. *Pedahohichna Akademiia: Naukovi zapysky*, 13. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14507015>
9. Matsiura, O. I. (2023). Shliakhy optymizatsii rozvytku pislidyplomnoi osvity v Ukraini v umovakh sohodennia [Ways of optimizing the development of postgraduate education in Ukraine nowadays]. *Ukrainski medychni visti*, 3–4 (96–97), 62–66. <https://doi.org/10.32782/umv-2023.2.11>
10. Ministry of Health of Ukraine. (2024, June 3). Order No. 949: On the approval of the Regulation on medical residency and amendment to the List of specialization and thematic improvement cycles for medical and pharmaceutical specialties. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0848-24#Text>.
11. Ministry of Health of Ukraine. (2021, June 22). Nakaz № 1254 "Pro zatverdzhennia Polozhennia pro internaturu" [Order No. 1254 "On approval of the Regulation on Internship"]. (Amended by orders 218/2022, 805/2022, 673/2023, 788/2024, 2197/2024, 177/2025, 1311/2025). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0824-25#Text>.
12. Ministry of Health of Ukraine. (2023, July 25). Nakaz № 1347 "Perelik tsyktiv spetsializatsii ta tematychnoho udoskonalennia za likarskymy ta farmatsevtichnymy spetsialnostiamy" [Order No. 1347 "List of specialization and thematic improvement cycles for medical and pharmaceutical specialties"] (Version of 14.02.2025). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1362-23#n8>.
13. Ministry of Health of Ukraine. (2025, April 16). Nakaz № 650 "Poriadok provedennia atestatsii pratsivnykiv sfery okhorony zdorovia" [Order No. 650 "Procedure for attestation of healthcare workers"]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0824-25#Text>.
14. Ministry of Health of Ukraine. (2025, July 5). Nakaz № 1065 "Deiaki pytannia pidgotovky ta profesiinoi diialnosti za profesiiamy u sferi okhorony zdorovia" [Order No. 1065 "Certain issues of training and professional activity in healthcare professions"]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1109-25#Text>. In Ukrainian
15. Vasiukha, L. I. (2025). Zastosuvannia osvitnikh platform dlia orhanizatsii bezperervnogo profesiinoho rozvytku likariv [Use of educational platforms for continuous professional development of doctors]. *Psychologiczne i pedagogiczne aspekty uczenia się dorosłych w systemie kształcenia ustawicznego*, 70.
16. Verkhovna Rada of Ukraine. (2014, July 1). Zakon Ukrainy № 1556-VII "Pro vyshchu osvitu" [Law of Ukraine No. 1556-VII "On Higher Education"] (Version of 22.09.2025). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
17. Verkhovna Rada of Ukraine. (2017, September 5). Zakon Ukrainy № 2145-VIII "Pro osvitu" [Law of Ukraine No. 2145-VIII "On Education"] (Version of 31.10.2025). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

18. Verkhovna Rada of Ukraine. (2025, February 12). Zakon Ukrainy № 4246-IX “Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchych aktiv Ukrainy shchodo pidhotovky, bezperervnoho profesiinoho rozvytku ta profesiinoi diialnosti za profesiiamy u sferi okhorony zdorovia” [Law of Ukraine No. 4246-IX “On amendments to certain legislative acts of Ukraine on training, continuous professional development and professional activity in healthcare professions”]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4246-20#Text>.
19. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2021, July 14). Postanova № 725 “Polozhennia pro systemu bezperervnoho profesiinoho rozvytku pratsivnykiv sfery okhorony zdorovia” [Resolution No. 725 “Regulation on the system of continuous professional development of healthcare workers”] (Version of 04.10.2025). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/725-2021-%D0%BF#Text>
20. Ministry of Health of Ukraine. (2019, February 22). Nakaz № 446 “Deiaki pytannia bezperervnoho profesiinoho rozvytku likariv” [Order No. 446 “Certain issues of continuous professional development of doctors”] (Version of 27.06.2025). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0293-19#Text>

Дата надходження статті: 15.10.2025

Дата прийняття статті: 03.11.2025

Опубліковано: 17.11.2025